

EERST EEN SPEL VOOR DE ADEL

● Beugelen was in het begin een spel van de adel. Rid- ders speelden het al in de twaalfde en dertiende eeuw, alleen was de houten schop waarmee gespeeld werd toen langer. Rid- ders vonden het namelijk ongepast om te bukken. Al snel (1483, verordening in Deventer)

werd de sport door het gewone volk overgenomen en groeide het uit tot een echte volkssport.

● Tot aan de Tweede Wereldoorlog trof je vooral in Lim- burg en Brabant in elk dorp nog één of twee beugelba- nen aan. Dit waren vaak niet-overdekte banen in de

buurt van herbergen en boerderijen.

● In 1933 werd de Nederlandse Beugel Bond op gericht. Het blijft een echte volkssport die vrij- wel alleen in Limburg, Brabant, Belgisch-Lim- burg en in Duitsland wordt beoefend.

Beugelen al te zien op veel Middeleeuwse kunstwerken

En van de eerste afbeeldingen van het beugelspel komen we in 1600 tegen op een schilderij van Pieter Brueghel de Jonge. Hij schilderde het beugelspel tijdens de St. Joriskermis. Ook is er een pentekening uit 1611 van Augustus van Mayerburg die het beugelspel toont voor het paleis van de ambassadeurs van Moskou. Een houtsnijwerk in het St. Anna altaar in het Duitse Kempen beeldt twee beugelende kinderen uit.

Altijd twee **BOLLEN** vooruit denken

De alleen in Brabant en Noord en Mid- den-Limburg populaire beugelsport vecht vooral tegen vooroordelen. Het zou saai en al- leen voor vijftig plussers leuk zijn. Maar wie ooit een paar bollen heeft laten rollen, weet dat dit een onterecht vooroordeel is. Afgelopen weekend was in Ospel de Persoonlijke Kampioenschappen 2011. „Beugelen is net schaken: je moet vooruit kunnen denken.”

door Ivar Hoekstra

De parkeerplaats op het plein in Ospel wordt deze zondagmorgen ingenomen door twee jonge mannen die stoer lopen te doen met hun klassieke Mini's. Beetje zinloos de motor stationair in de toeren jagen. Typisch baltsgedrag van twintigers in een boerendorp die zich kennelijk dood vervelen. Ze zouden hun Mini ook een keer thuis kunnen laten en binnenlopen bij beugelclub 't Kloester aan de overkant van het plein. Je waant je in eerste instantie in een schilderij van Pieter Brueghel. Op een baan van grind staan mannen met een kingsize formaat pollepel tegen een bal van leem te rammen. Die pollepel is de 'sleger' en die bal is een 'bol'. Doel is om de bol door een ring in het midden van de baan te laten rollen. Dat lijkt makkelijk en is het uiter- aard niet. In de eerste plaats omdat die bol vier kilo weegt. „Maar er zijn mannen die de bol met de schop wel dertig meter weg kun- nen slaan”, weet Wim Grommen, voorzitter van de Nederlandse Beugelbond. En wat heb je daaraan? „Niks, want de beugelbaan is maar tien meter lang. Maar op een lege parkeerplaats is het wel eens leuk te zien wie de bal het verste weg kan slaan. Een beugelaar uit Hel- den heeft ooit 34 meter gehaald.” Wat niet betekent dat domme krachten als -pakweg- Siem Wulfse of Gerard Duprie veel succes zou- den hebben in de beugelsport. Wie bij het beugelen alleen beschikt over kracht en niet over tactisch in- zicht, zal nooit fuore maken in een van de oudste balsporten van Nederland. „Je moet toch wel twee bollen vooruit kunnen denken.” Want wie niet verder kijkt dan zijn bol rolt, komt twee bollen later on- getwijfeld in de problemen. „Je kunt het vergelijken met schaken. Wie daar goed in is en ook nog wat balgevoel heeft, kan in deze sport veel bereiken”, zegt Henk van Laer, secretaris van 't Kloester en be- stuurder van de Nederlandse Beugelbond. Zijn vereniging fungeert vandaag als gastheer voor de beugelfans. En dan hoef je niet bang te zijn voor

dronkemansgelal. Sinas lijkt de fa- voriete drank voor de kijkers die -keu- rig zittend op stoeltjes- rond de baan toezien hoe de bollen rollen. „Nee, het is geen biersport”, zegt Grommen. En dat is misschien maar goed ook want in beschon- ken toestand op de beugelbaan staan, lijkt een slecht plan. „Als de bol de ring raakt, komen er enor- me krachten vrij. Stel dat je daar met je vinger tussenkomt dan blijft er niks van over.” Maar een beetje beugelaar komt niet met zijn ten- gels in de buurt van de ring. Oké, ook wil er in een heel uitzon- derlijk geval wel eens een splinter van de bol afvliegen, maar een ge- vaarlijke sport is beugelen niet. Zwaar lichamelijk letsel heeft zich nog nooit voorgedaan. Wat niet wil zeggen dat er nooit slachtoffers vallen. Maar dat komt door de combinatie wedstrijds- panning/leeftijd. Beugelaars van zeven- tig plus die nog competitie spelen, is vrij gebruikelijk. „In onze eerste competitiewedstrijd dit seizoen was er een oudere speler die last kreeg van harttrimestoornissen. Puur door de spanning”, zegt beugel-Belg Jochen op 't Roodt (24). Omdat de club in België waar hij speelde is opgeheven, komt hij nu uit voor Grathem. „Omdat ik een tijdje op kot zat, heb ik een paar jaar niet gebeugeld. Maar het begon toch weer te kriebelen.” Een typisch gevalletje van 'beugel- kooris'. Het is het geluid van de le- men bal die de ring raakt, de euforie als een tactische meesterzet de tegenstander in verwarring brengt en het knisperen van het grind als je het egaal maakt. „Als je het een- maal hebt gespeeld, ben je ver- kocht”, weet Van Laer. Maar het probleem is dat veel Lim- burgers nooit aan die eerste keer toekomen. „De beugelsport zou meer gepromoot moeten worden.” Want zonder aanwas van jeugd is een van de oudste balsporten van Nederland ten dode opgeschreven. „Een aantal jaren geleden hebben we met een schoolspres reclame gemaakt op scholen. Dat leverde ons toen 35 nieuwe jeugdleden op”, zegt Grommel. „Wat je vervolg- gens ziet is dat die rond hun zeventiende/achttiende weer afha- ken. Dat is de gevaarlijke leeftijd,

Het publiek bij het NK beugelen in Ospel kijkt toe bij een harde bol.

foto Franco Gori

Manoevreren om de bol voor de ring te krijgen.

dan worden andere zaken interes- santer dan beugelen.” Die 'gevaarlijke leeftijd' hebben

Koen Leijsten (15) en Bob van Nien- huijs (14) uit Helden nog niet be- reikt. Deze zondag staan ze bij de

jeugd in de halve finale van de Per- soonlijke Kampioenschappen. De twee zijn beste vrienden. Zitten

zelfs bij elkaar in de klas. De vriend- schap wordt nu even voor een half uurtje geparkeerd. In topsport heb je geen vrienden. „Het is de eerste keer dat wij tegen elkaar beugelen”, zegt Koen die het leukste aan de beugelsport 'het winnen' vindt. Dat lukt hem dit keer niet. In een bloedstollende halve finale is Bob hem met met 30-24 te slim af. „Ik begon slecht door mijn eerste twee bollen te verprutsen.” En dan loop je ook in de beugelsport achter de feiten aan. „Door Koen's slechte start kon ik winnen”, zegt Bob die geheel in de sportieve traditie van de beugels- port zijn verliezende vriend trak- teert op een cola. In de finale wacht voor Bob waarschijnlijk René Coenen uit Melderslo, een van de weinige meiden in de beugelsport. „Ik schat het aantal vrouwen dat in Limburg aan beugelen doet op zo'n vijftien procent”, zegt Grommel. De beugelsport is dus een mannen- bastion. Met als opperhoofd Johan Verest. De Cruijff van het beuge- len. Op Verest staat -zeker in com- petitieverband- geen maat. Hij pres- teerde het om 2,5 jaar lang geen

competitiewedstrijd te verliezen. Wat is zijn geheim? „Johan speelt enorm zuiver, een misstap maakt hij vrijwel nooit. Hij staat ook re- laxed op de baan”, looft Grommen de onverslaanbare. Maar dat relaxte is volgens Verest zelf maar schijn. „Ik heb juist veel last van wedstrijdstress. Sta voor ie- dere belangrijke wedstrijd met kou- dere handen van de spanning op de baan.” Toch weten die koude handen de bollen aardig warm te krijgen. „Jo- han is zo goed, hij laat zijn tegen- stander de moeilijkste bollen spelen”, prijst Frank Kusters die zater- dag in de kwartfinale verrassend de baas was over Erik Versteegen. Als voetballer, tennisser of wielren- nen was Verest met zijn kwalitei- ten miljonair geweest. Maar de Cruijff van het beugelen moet het doen met fraaie maar qua euro's vrij waardeelose bekens. „Omdat ze niet meer in mijn prijzenkast pas- sen, staan ze op zolder.” Als Johan morgen naar zijn werk bij een Helmondse Textieldrukkerij gaat, staan de werknemers hem niet met bedrukte fan-shirts (‘Ver- est is weer the BEST!’) op te wacht-

ten. „Ze weten wel dat ik beugel, maar wat dat precies is weten ze niet.” En dat is dit keer misschien maar goed ook. Want ook Johan Verest blijkt een gewoon mens te zijn. Hij verliest in de halve finale van Wiel Knapen jr. „Mijn zuiverheid, nor- maal mijn sterkste punt liet me in de steek. Ik maakte twee flatsers (bal niet door de ring red.)” En waar voetballers graag mogen klagen over het veld als het niet loopt, moppert Verest over de baan in Ospel. „Een heel harde, voor ste- vige beugelaars zoals ik niet fijn. De bollen stuiten dan heel erg. En de ring heeft geen speling. Je moet de bol dus heel precies mikken, an- ders kerst die geheid de baan weer op.” Verest is wel zo sportief om de ne- derlaag niet daaraan te wijten. „Want daar hadden mijn tegenstan- ders ook last van. Wiel heeft ge- woon geweldig gespeeld.” Een rondrit door zijn dorp Tegelen zou een mooie beloning voor Kna- pen zijn. Met lauwerkrans om de nek in een open kar tien rondjes over het dorpsplein is wel het min- ste wat ze in Tegelen kunnen doen voor hun kampioen. Het zal niet ge- beuren. Een beugelkampioen moet het met een schouderklopje doen. Op het plein in Ospel hebben de twee Mini's inmiddels plaats ge- maakt voor een scooterende puber die wat zinloze rondjes scheurt. Een mooi klusje voor die kracht- beugelaar die de bol minstens der- tig meter weg kan slaan.